

Beszámoló 2012. év éghajlatáról és szélsőséges időjárási eseményeiről

a Kormány 277/2005. (XII. 20.) Korm. Rendelete az Országos Meteorológiai Szolgálatról 2. § (1) e) pontja alapján

Készítette: Fodor Zoltán RVO osztályvezető
Kolláth Kornél előrejelző szakértő
Csonka Tamás előrejelző szakértő

Ellenőrizte: Fodor Zoltán RVO osztályvezető
Konkélyné Bihari Zita ÉO osztályvezető

Jóváhagyta: dr. Dunkel Zoltán elnök

Kiadás kelte: 2013. március 29.

Oldalak száma: 24

Tartalomjegyzék

Összefoglaló az Országos Meteorológiai Szolgálat publikus veszélyjelző rendszerének 2012. évi működéséről.....	3
Elrendelt riasztások (heves zivatar, felhőszakadás, szél, hófúvás, ónos eső).....	4
Nagy mennyiségű esőre, óra vonatkozó figyelmeztetések.....	8
Speciális figyelmeztetések (köd, extrém hideg/meleg, talaj menti fagy).....	10
Összesített statisztikák.....	12
1. melléklet: Piros riasztás heves zivatarra 2012. július 19-én.....	14
2. melléklet: Piros riasztás hófúvásra 2012. december 8-án.....	17
A 2012. év időjárása – átlagok és szélsőségek	19
Hőmérséklet.....	19
Csapadék.....	22
Napfénytartam	23
Szélsőségek.....	24

Összefoglaló az Országos Meteorológiai Szolgálat publikus veszélyjelző rendszerének 2012. évi működéséről

Veszélyjelzési szempontból az elmúlt évekhez hasonlóan a legtöbb munkát az ún. konvektív (május-augusztus) és a téli szezon (január, február, december) adta. A 2011-es esztendővel szemben a tavalyi év két piros riasztást is hozott, az egyiket a nyár derekán, a másikat december elején.

Az OMSZ veszélyjelző rendszere 3 pillérből áll:

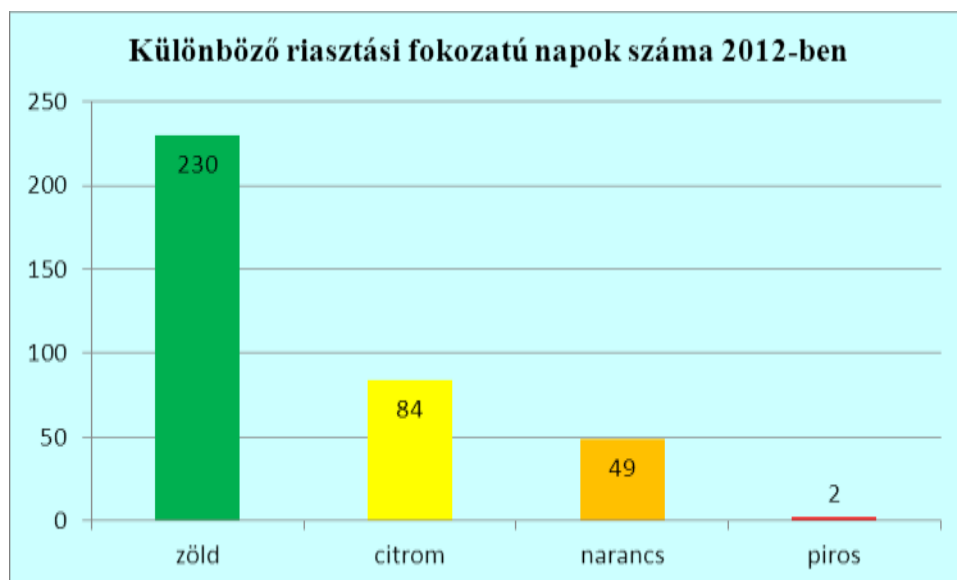
- figyelmeztető előrejelzés és riasztás
- nagy mennyiségű esőre, hóra vonatkozó figyelmeztetések
- speciális figyelmeztetések (köd, extrém meleg/hideg, talajmenti fagy)

Ezen belül a figyelmeztető előrejelzések szöveges és térképes formában is megtekinthetők a met.hu-n. Felhívjuk a figyelmet, hogy a legalább egy átlagos megyényi területre kiterjedő nagy mennyiségű csapadékra (eső, hó) vonatkozó figyelmeztetésekhez riasztás nem társul. A ködre és szélsőséges hőmérsékletre (extrém hideg/meleg, talaj menti fagy) vonatkozó speciális figyelmeztetésekhez sem kapcsolódik riasztás.

(Részletek: http://www.met.hu/idojaras/veszelyjelzes/omsz_veszelyjelzo_rendszere/)

Elrendelt riasztások (heves zivatar, felhőszakadás, szél, hófúvás, ónos eső)

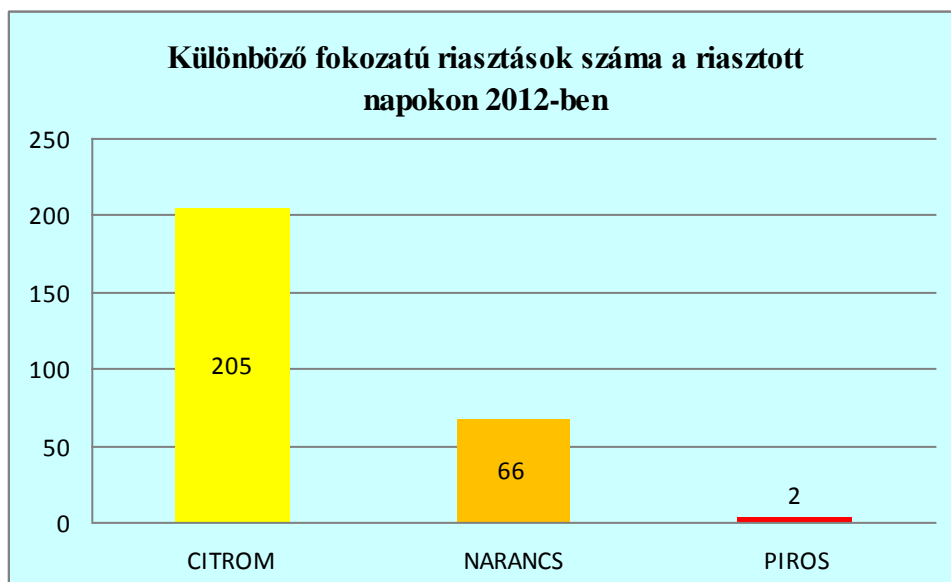
2012-ben 230 napon (63%) nem volt riasztás elrendelve. Az 1-es ábrán azt láthatjuk, hogy hány napon volt érvényben piros, narancs és citrom fokozatú riasztás.

1. ábra

Különböző riasztási fokozatú napok száma 2012-ben. (Az adott napra vonatkozó riasztások legmagasabb fokozata szerint.)

A 2-es ábrán a riasztások fokozatok szerinti eloszlását látjuk azokon a napokon, amikor volt riasztás. Az elmúlt évekhez hasonlóan több alkalommal előfordult, hogy egy adott napon több elemre (pl. felhőszakadás, heves zivatar) és több szintű riasztás (pl. citrom, narancs) is érvényben volt.

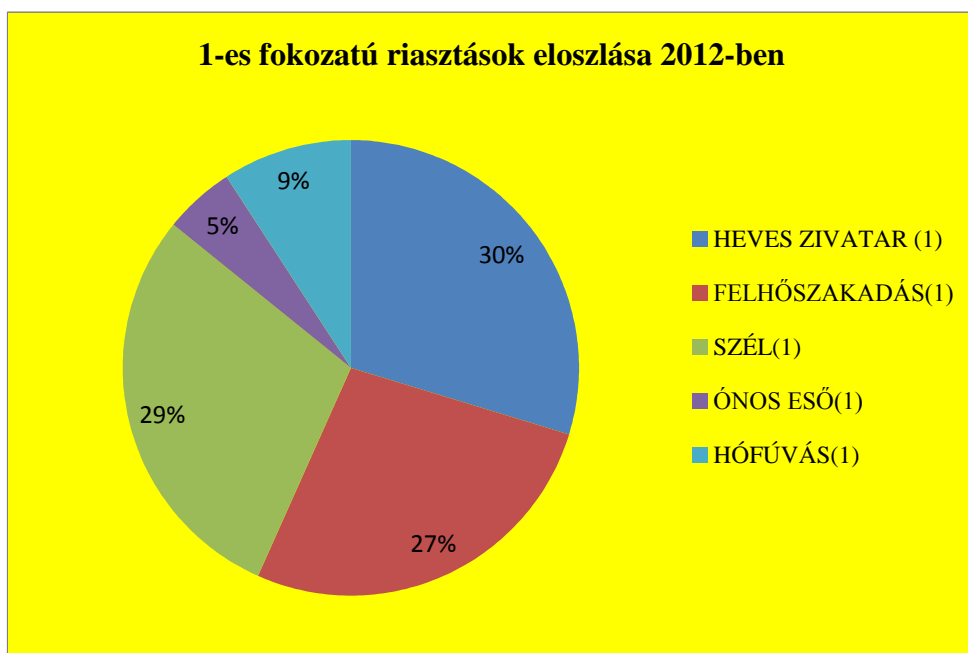

2. ábra

Különböző szintű riasztások száma 2012-ben országos viszonylatban.

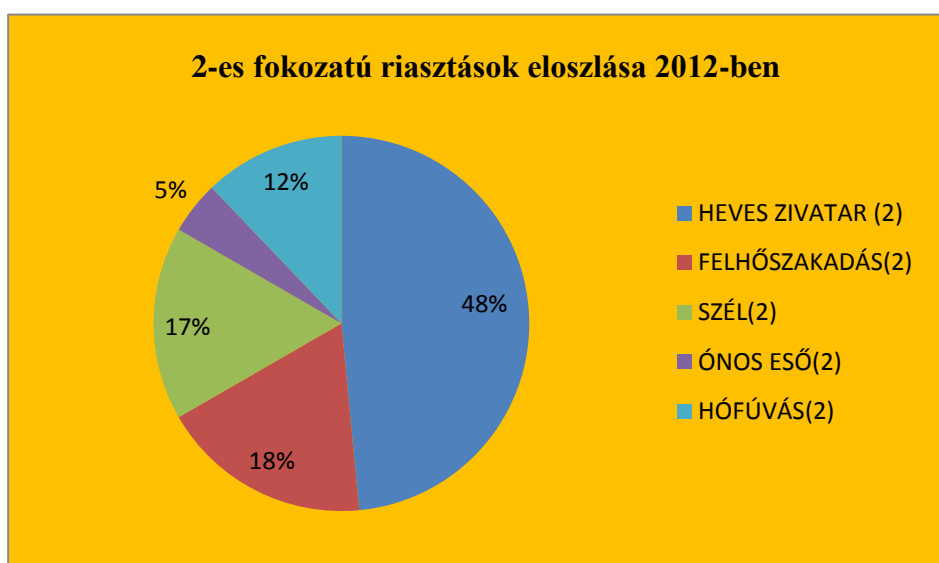
Külön megvizsgálva az 1-es fokozatú (citrom) riasztások összetételét (3. ábra), láthatjuk, hogy az esetek több mint felét (2011-hez hasonlóan) a nyári szezonra jellemző jelenségek, a felhőszakadás és a heves zivatarok teszik ki.

Országos viszonylatban a narancs riasztásoknak (2. fokozat) közel fele (48%) heves zivatarhoz (2 cm-t elérő jéggel, 90 km/h-t meghaladó széllelkéssel kísért zivatarok) köthető. A téli félévre jellemző időjárási jelenségekhez köthető riasztások (ónos eső, hófúvás) az összes riasztás kevesebb, mint egy ötödét (17%) tették ki (4. ábra).

3. ábra

A legalacsonyabb riasztási fokozat (citrom) elemeinek aránya 2012-ben országos átlagban

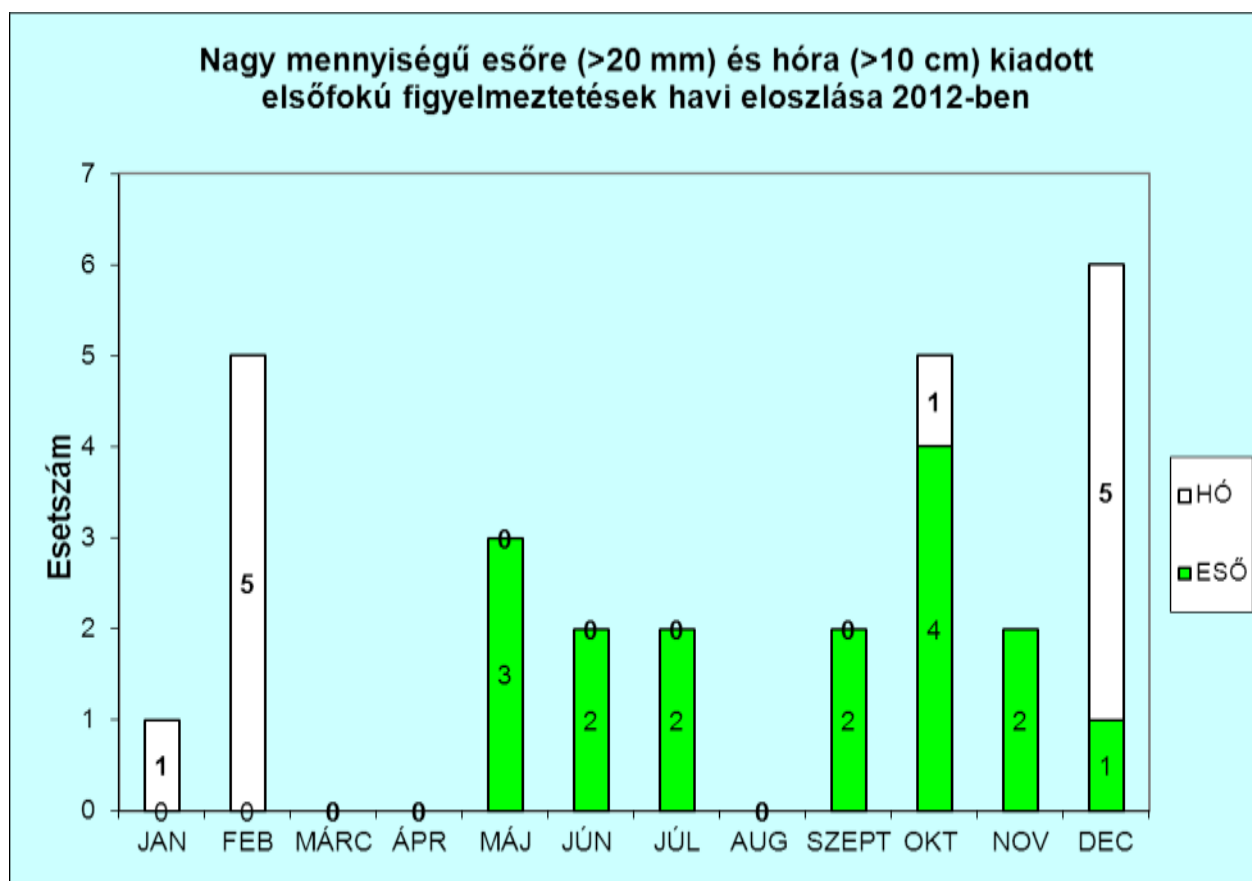
4. ábra

Narancs riasztások (2. fokozat) elemeinek aránya 2012-ben országos átlagban

A piros riasztásokat tekintve jóval nagyobb az egyensúly tél és a nyár között, mert előbbiben és utóbbiban is egyszer került sor a legmagasabb szintű riasztás kiadására. 2012. július 19-én az esti órákban egy hidegfront előtt kialakult zivatarrendszer erősödött meg, így a 2. fokozatú riasztást a legmagasabb fokozatúra emelték, mert nagy területet veszélyeztettek a zivatarokhoz kapcsolódó heves kísérőjelenségek (*1. melléklet*). Továbbra is felhívjuk a figyelmet, hogy egy adott időjárási helyzet besorolása, – sajnos függetlenül a veszély mértékétől –, utólag sem mindig egyértelmű. 2012 második piros riasztása a meteorológia tél elején, - nem sokkal Mikulás után- lépett érvénybe, ekkor egy mediterrán ciklon okozott hófúvást a déli országrészben (*2. melléklet*).

Nagy mennyiségű esőre, hóra vonatkozó figyelmeztetések

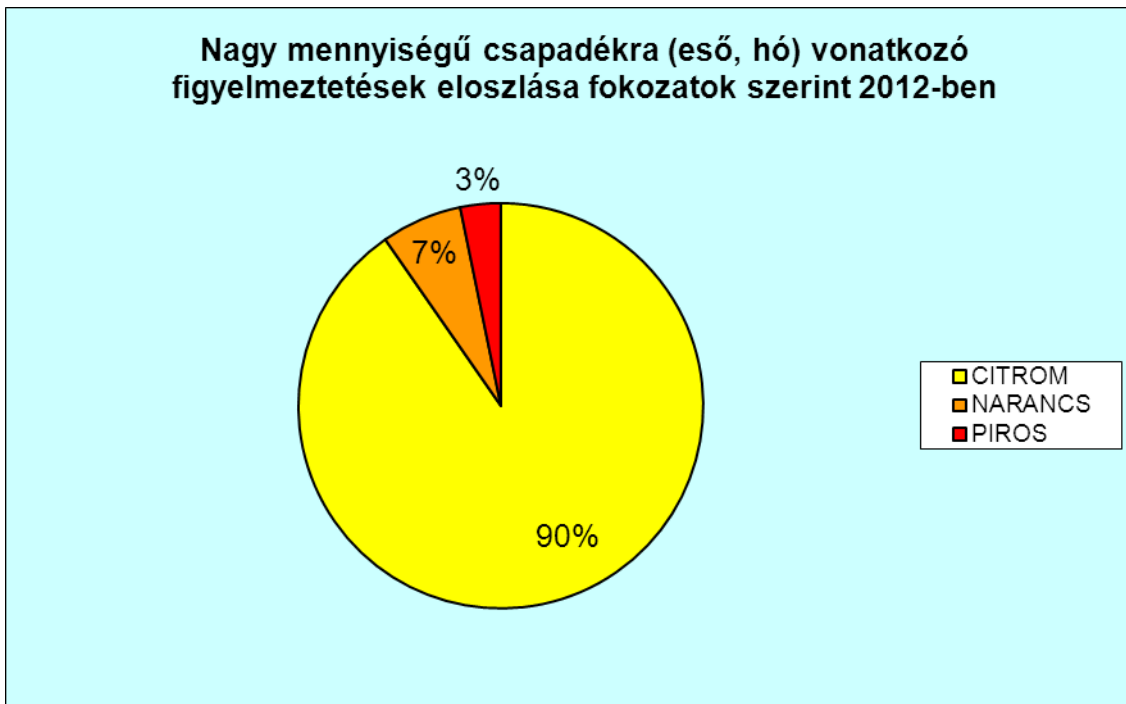
2012-ben 339 napon nem volt nagy mennyiségű csapadékra vonatkozó figyelmeztetés. A fennmaradó időszakon országos viszonylatban 24 citrom, 1 narancs és 1 piros fokozatú nap osztozik. Az 5-ös ábra a citrom (1-es fokozatú) figyelmeztetések havi eloszlását szemlélteti. Ezen belül havazás miatt 12-szer, míg eső okán 16-szor volt kinn a citrom fokozatú figyelmeztetés (országos átlagban). A figyelmeztetések fokozatonkénti arányát a 6. ábra mutatja, látható, hogy a legtöbb jelzés az őszi és téli hónapokra esett. A 3. fokozatú nagy csapadékra (ezen belül havazásra) vonatkozó figyelmeztetés (friss hóréteg > 30 cm 24 óra alatt) 2012. február 4-én volt érvényes, és egy mediterrán ciklonnak volt köszönhető, amely a déli és keleti országrészben okozott kiadós havazást (7. ábra). Ezen a napon az ország más részein narancs és citrom fokozatú jelzés is érvényben volt.

5. ábra

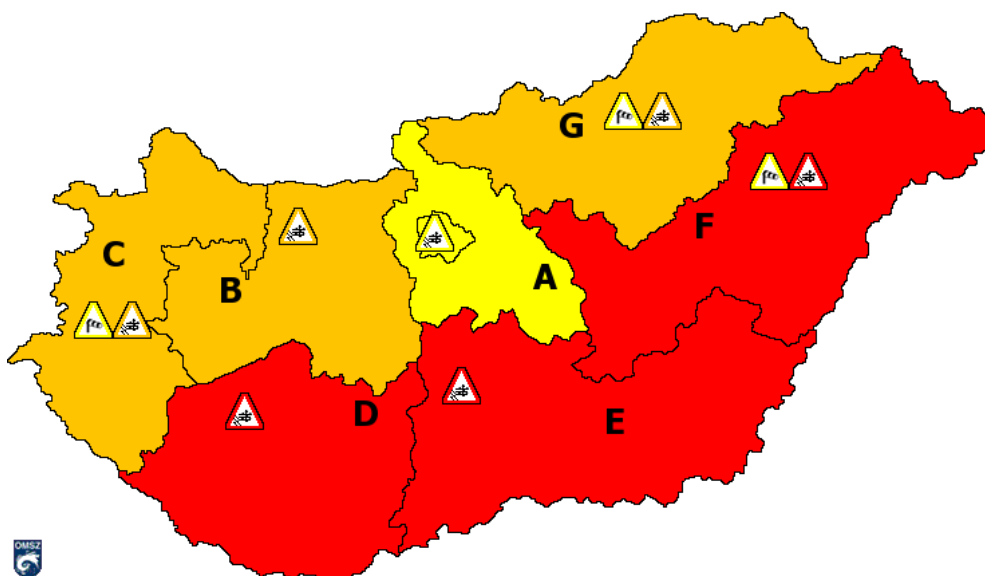
Nagy mennyiségű csapadékra vonatkozó 1-es fokozatú (citrom) figyelmeztetések havi eloszlása 2012-ben

6. ábra

Csapadékra vonatkozó figyelmeztetések eloszlása fokozatok szerint 2012-ben (országos átlagban)

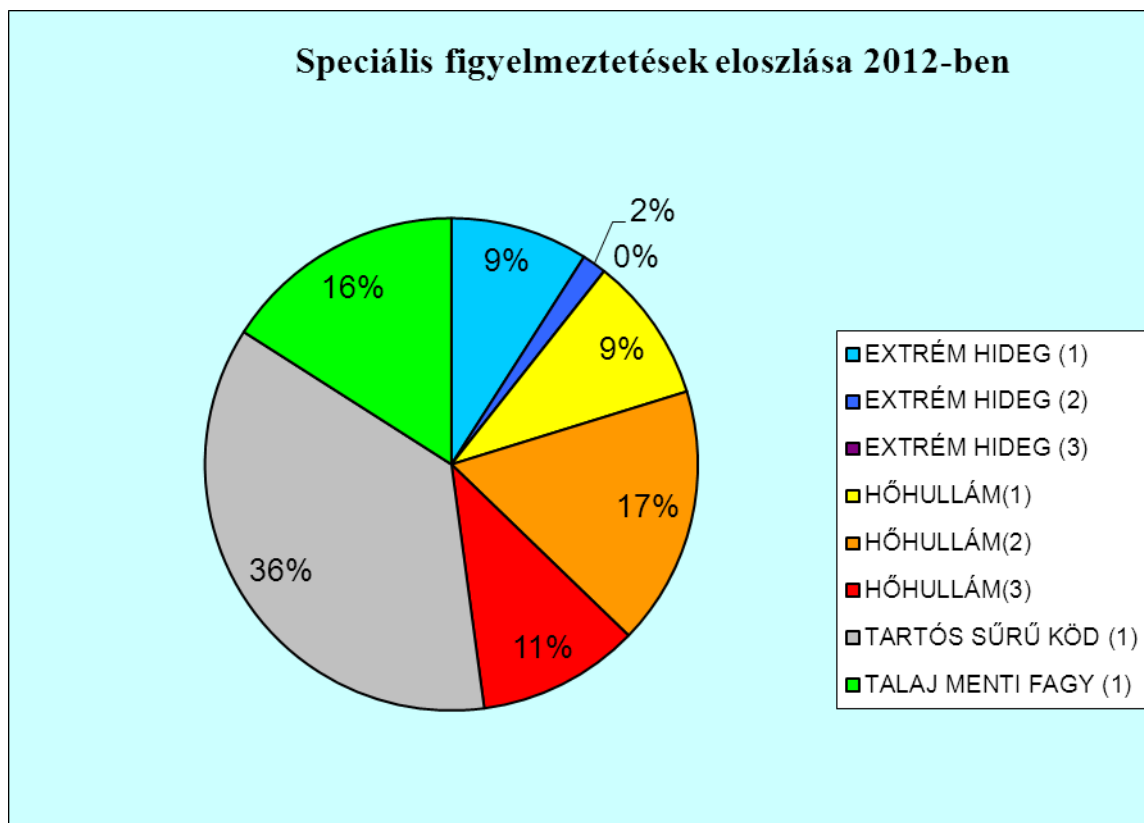
7. ábra

Figyelmeztető előrejelzés 2012. február 4-én többek között nagy mennyiségű hóra

Speciális figyelmeztetések (köd, extrém hideg/meleg, talaj menti fagy)

2012-ben 205 napon nem volt kiadva speciális figyelmeztetés. A fennmaradó időszakon belül a legtöbbször hóhullámra került ki – általában legalább 2 fokozatra vonatkozó - figyelmeztetés (70 esetben), a második helyen (és egyben a legtöbb napon - 68 eset ill. nap, mert itt csak egy fokozat van) a tartós sűrű köd végzett.

A speciális figyelmeztetések eloszlását a figyelmeztetett napokon a 8. ábra mutatja.

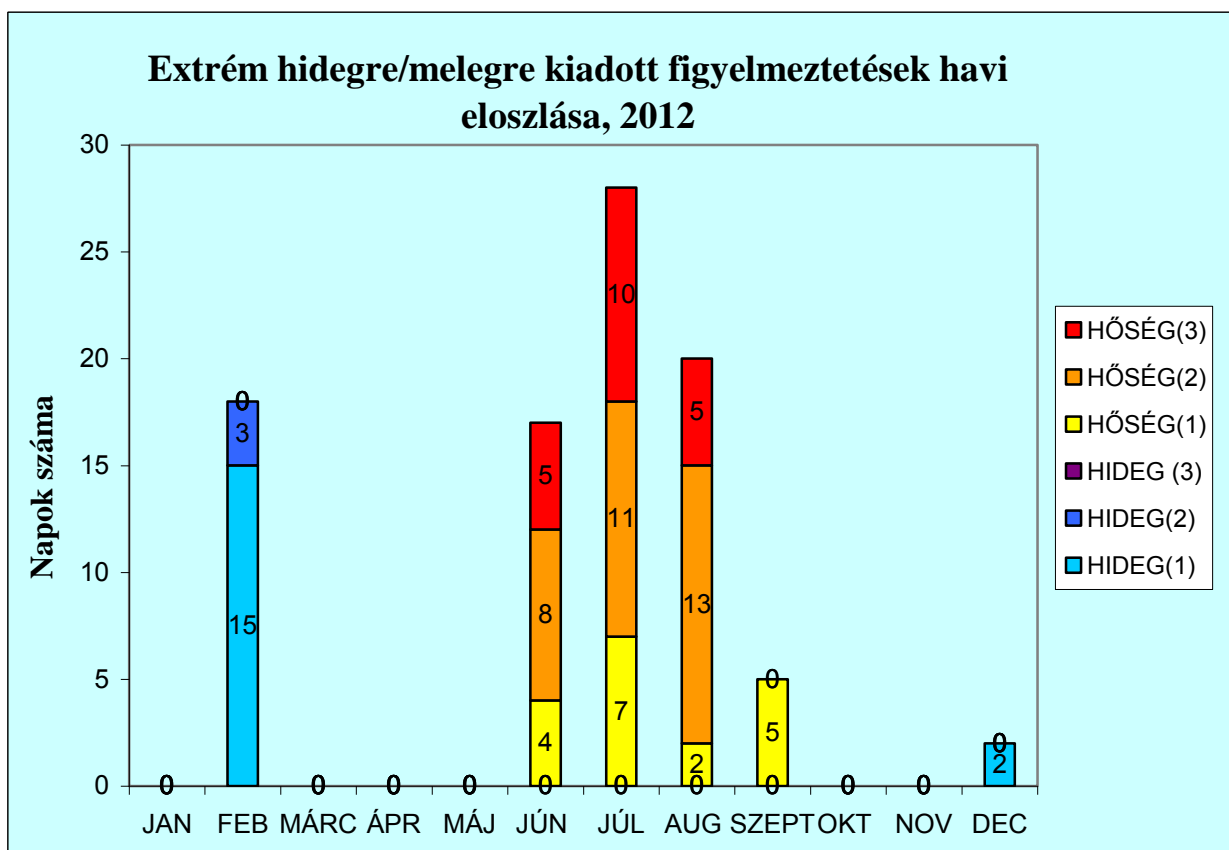

8. ábra

Speciális figyelmeztetések eloszlása országos átlagban 2012-ben

Hőmérsékleti anomáliákban meglehetősen gazdag volt a két főévszakunk (9. ábra). Február első felében szibériai eredetű levegő alakította időjárásunkat, így az elsőfokú figyelmeztetés mellett (-15 Celsius fok alatti hőmérséklet legalább egy átlagos magyarországi megyényi területen) a narancs fokozat (-20 fok alatti hőmérséklet) is megjelent (3 nap). Ehhez a hosszantartó rendkívül hideg időszakhoz kötődik a 2012-es esztendő legalacsonyabb hőmérsékleti értéke is, amit február 9-én a Baja melletti Csávolyon regisztráltunk (-26,1 fok). Nyáron több hóhullámra kellett kiadni speciális figyelmeztetést, ezek közül a leghosszabb

június 29-től július 15-ig tartott, ekkor 11 napon folyamatosan (június 30. - július 10. között) a legmagasabb fokú jelzés volt érvényben. Az év legmagasabb hőmérsékletét azonban nem ez az időszak, hanem az augusztus végi kánikula hozta augusztus 24-én, ekkor 40.4 Celsius fokot regisztrált az automata. Érdekesség, hogy az év legmagasabb hőmérsékletét ugyanott mértük, ahol a legalacsonyabbat bő 6 hónappal korábban, a már említett Csávolyon.

9. ábra

Hőhullámra és rendkívüli hidegre kiadott speciális figyelmeztetési fokozatok havi eloszlása 2012-ben (országos átlag)

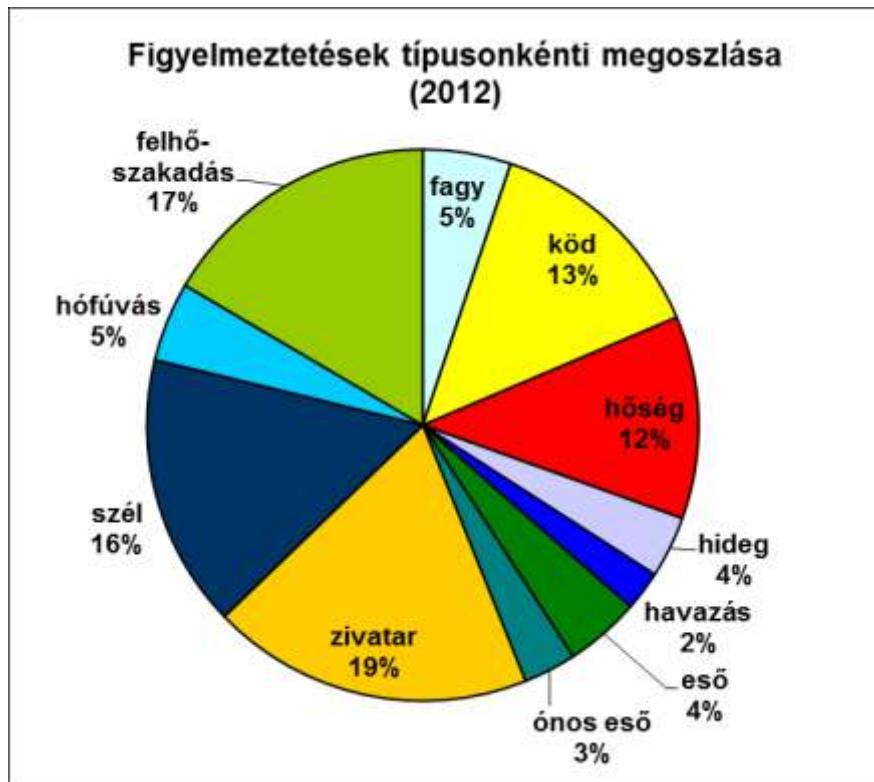
Összesített statisztikák

Tekintettel arra, hogy a korábbi fejezetekben taglalt figyelmeztetések, nagy csapadéokra vonatkozó figyelmeztetések és a speciális figyelmeztetések a veszélyjelzési rendszerben egy térképen szerepelnek, így ezekre vonatkozóan összesített statisztikákat is bemutatunk. A statisztikák azt veszik alapul, hogy volt-e érvényben az adott napon valamilyen jelzés bármely megyére vonatkozóan. A 10-11. ábrán a legmagasabb fokozat szerinti eloszlását láthatjuk a naponkénti bontásban értelmezett veszélyjelzési térképeknek. Az év 366 napjából 74 napon másnap éjfélig nem volt várható az országban az alkalmazott kritériumoknak megfelelő veszélyes időjárási jelenség. A 12. ábrán a figyelmeztetések különféle jelenségek szerinti megoszlását láthatjuk.

10. ábra (bal oldal): Aznapra vonatkozó figyelmeztetési térképek. A 366 napból 122 esetben minden megyére és jelenségre vonatkozóan zöld a térkép. 161, 59 és 24 napon rendre sárga, narancs, illetve piros legalább egy megyére és jelenségre vonatkozóan a térkép.

11. ábra (jobb oldal): Az aznapra és másnapra vonatkozó térképek legmagasabb fokozatai. 74 napon mindkét térkép zöld, illetve rendre 190, 75 és 27 napon sárga, narancs, illetve piros a legmagasabb fokozat a veszélyjelzési térképeken.

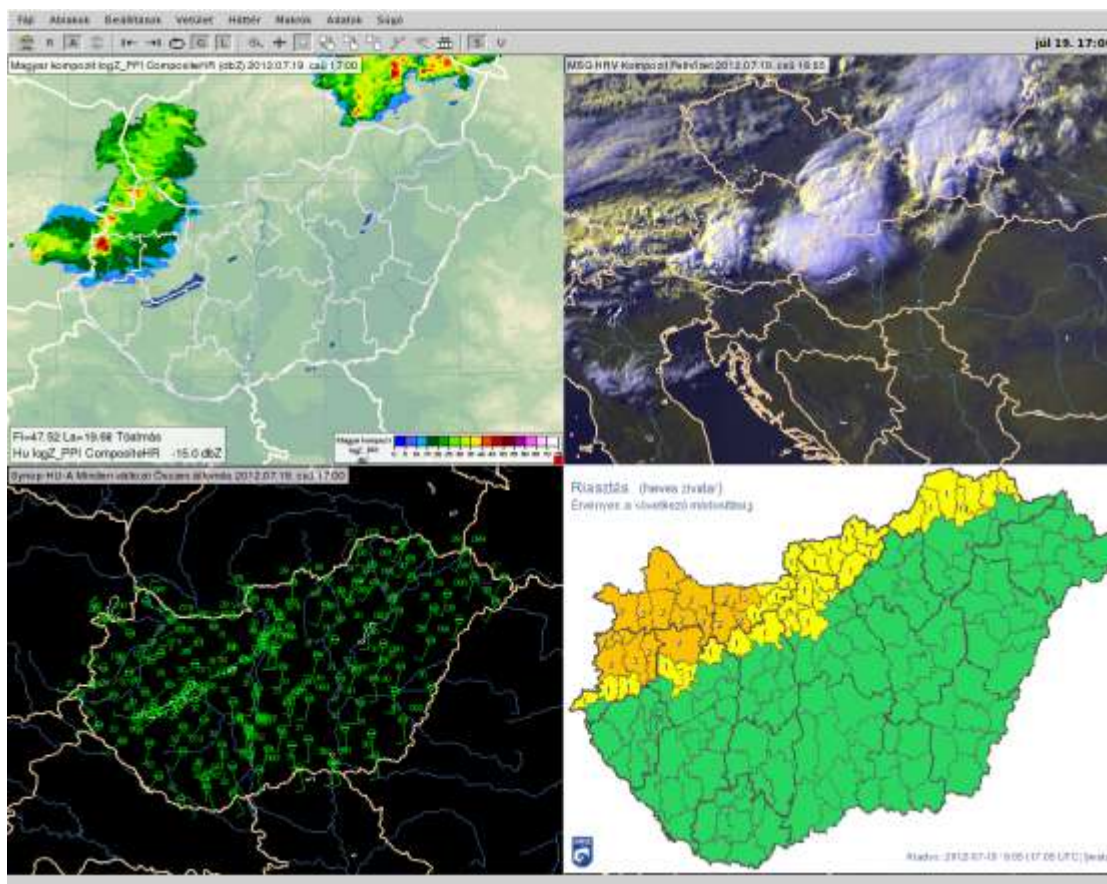

12. ábra

Az első napra vonatkozó figyelmeztetések időjárási jelenségenkénti megoszlása. (Az összesítés során a jelzések száma napi bontásban, országos szinten történt. A jelzések száma tehát ez esetben független attól, hogy hány megyében volt érvényben.)

1. melléklet: Piros riasztás heves zivatarra 2012. július 19-én

Az Északnyugat-Európa felett elhelyezkedő ciklonrendszer előoldalán egy hullámzó frontzóna érte el a Kárpát-medence térségét a késő délutáni, esti órákban. A hidegfronti szakaszon, illetve közvetlenül előtte a labilis légkörben, erős szélnyírási értékekkel (a szélsébség magassággal történő jelentős megváltozása) jellemzett környezetben több helyen zivatarok, helyenként heves heves zivatarok alakultak ki előbb Ausztria és Szlovákia térségében. A kialakult zivatarok este 7 órára elérték az ország északnyugati részét (13. ábra).

13. ábra

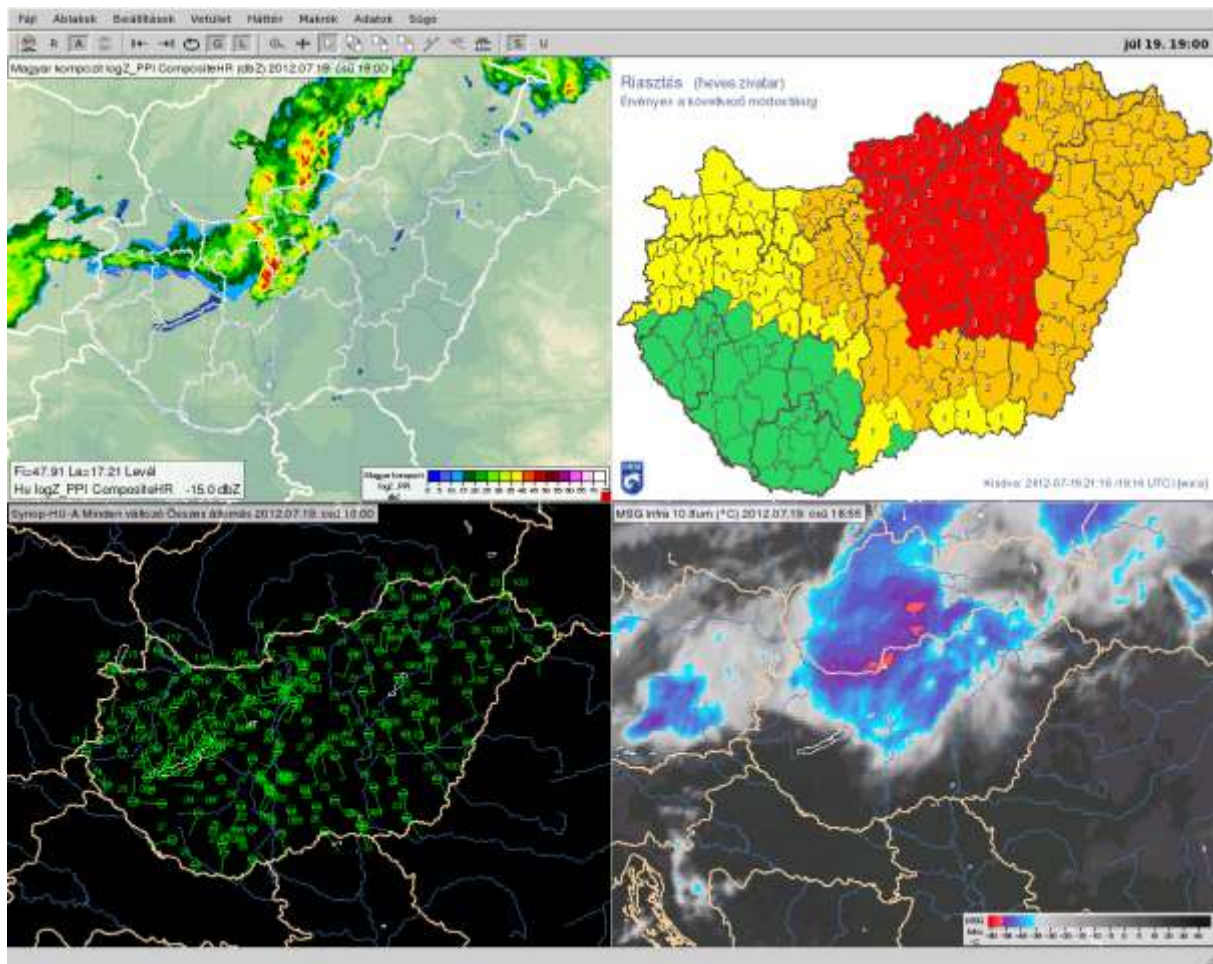
Országos kompozit radarkép (bal felső), MSG látható tartományban készült műholdkép (jobb felső), elmúlt 10 percen mért adatok (szélirány, szélsébség, hőmérséklet, légnyomás) értékek az OMSZ szinoptikus meteorológiai hálózatában (bal alsó) – 2012.07.19. 19:00 (17:00 UTC) körül, illetve az OMSZ által kiadott heves zivatar riasztás az ország különböző kistérségeire 2012.07.19. 19:05-kor [17:05 UTC-kor] (jobb alsó)

A Kisalföld relatíve nedvesebb környezete felől gyorsan (hozzávetőlegesen 55-70 km/h-s sebességgel) kelet fele terjedő zivatarok ezáltal egy igen száraz levegőjű környezet fele haladtak, amelynek következtében a konvektív cellák kifutószeleit nem csak a magasabb szintekről történő viharos sebességű szél lekeveredése, hanem a csapadék okozta párolgás miatti erős hűtés is erősítette. A fronttal érkező nedvesebb levegő és az alacsonyszintű áramlási mező az ország középső részén kedvező feltételeket teremtett ahhoz, hogy a zivatarok jól szervezett, gyors mozgású zivatarrendszerre (ún. instabilitási vonallá) fejlődjenek, ezzel jelentős kockázatot jelentve - az előbb említett veszélyes időjárási feltételek miatt -, hogy kelet fele haladva nagy területet érintve, több helyen 80-90 km/h-t meghaladó széllelkéssel. A kialakult rendszer kelet felé helyeződött, miközben valamelyest déli irányba is terjeszkedett (14. ábra). A rendszer gyors mozgását jelzi, hogy míg 21 óra körül Budapest térségében helyezkedett el, közel egy órával később már a Tisza vonalát érte el. A heves zivatarokat kísérő legerősebb széllelkések elérték és meg is haladták a 90-100 km/h-t (az OMSZ által mért legerősebb 10 széllelkést az 1. táblázatban foglaltuk össze).

Napi maximális széllelkés értékek, 2012.07.19.		
	állomás	sebesség (km/h)
1.	Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér	106
2.	Kakucs	101
3.	Budapest Lágymányos	97
4.	Szombathely	93
5.	Szentkirályszabadja	92
6.	Tés	92
7.	Püspökszilágy	92
8.	Budapest Pestszentlőrinc	91
9.	Martonvásár	91
10.	Miskolc Avas	90

1. táblázat

Az OMSZ meteorológiai hálózatában mért 10 legerősebb széllelkés értékek (km/h) (2012.07.19.)

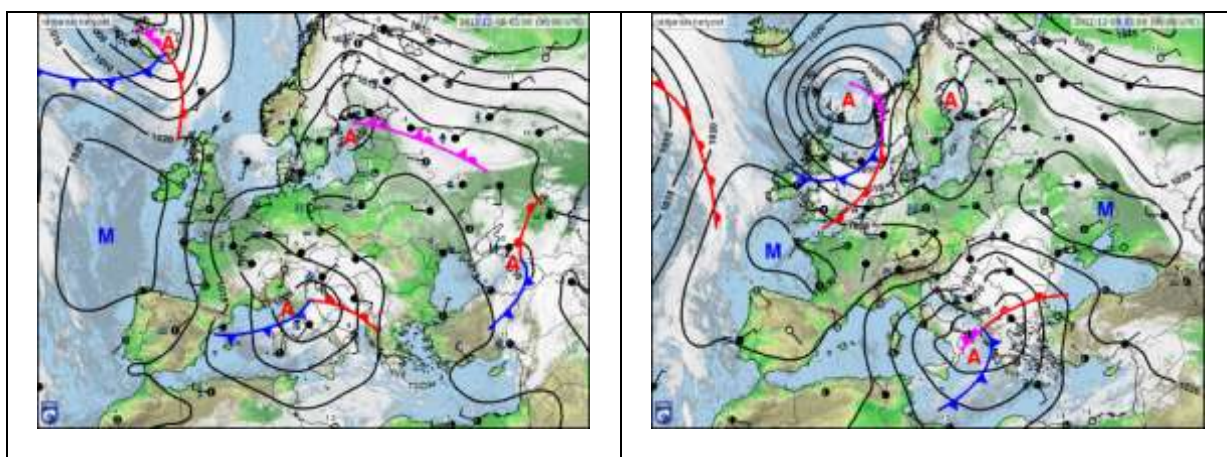
14. ábra

Országos kompozit radarkép (bal felső), elmúlt 10 percben mért adatok (szélirány, szélesség, hőmérséklet, légnyomás) értékek az OMSZ szinoptikus meteorológiai hálózatában (bal alsó), MSG infravörös tartományban készült műholdkép (jobb alsó), – 2012.07.19. 21:00 (19:00 UTC) körül, illetve az OMSZ által kiadott heves zivatar riasztás az ország különböző kistérségeire 2012.07.19. 21:16-kor [19:16 UTC-kor] (jobb felső)

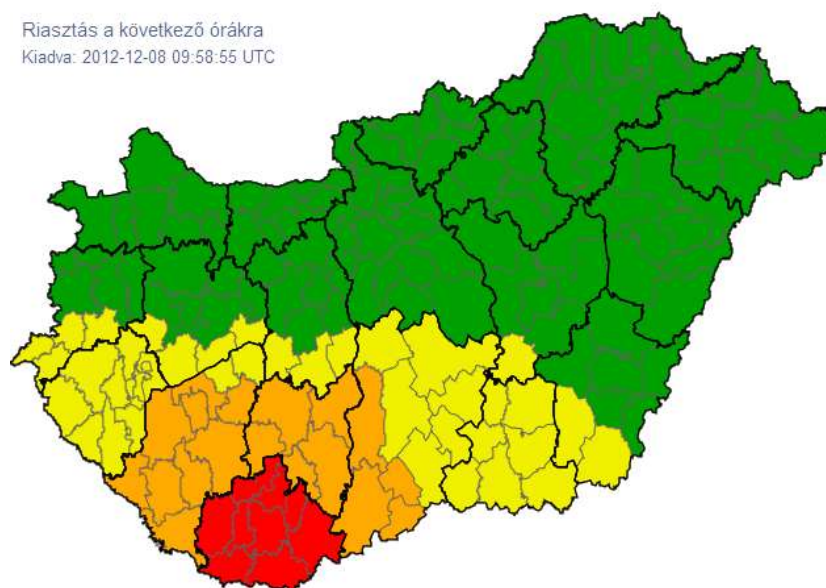
2. melléklet: Piros riasztás hófúvásra 2012. december 8-án

December 8-án egy, a centrumával tőlünk délre elvonuló ciklon áramlási és csapadékrendszere volt hatással időjárásunkra (15. ábra). Délen, különösen a déli határ közeli területeken néhány óra alatt jelentős mennyiségű (15 cm-nél több) hó hullott (17. ábra). A havazással egy időben megerősödött az északkeleti szél és a széllokések meghaladták a viharos (60 km/h-s) fokozatot (18. ábra). Baranya megyében piros, míg a környező térségekben narancs jelezés volt érvényben (16. ábra).

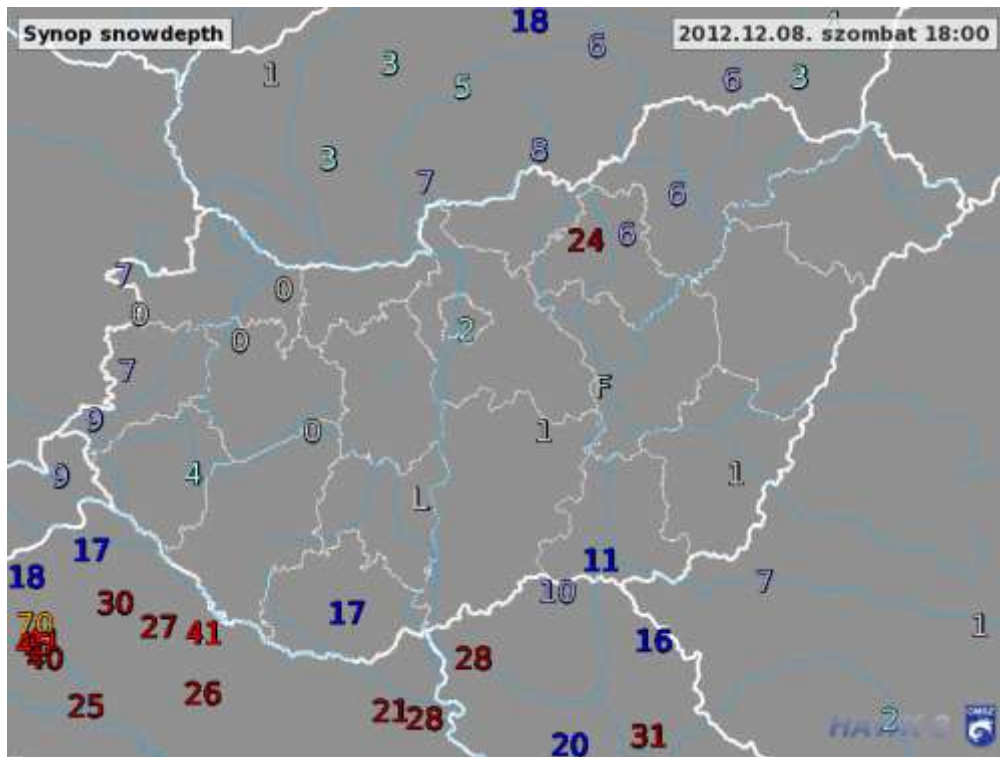
15. ábra

Erős mediterrán ciklon hazántól délre.

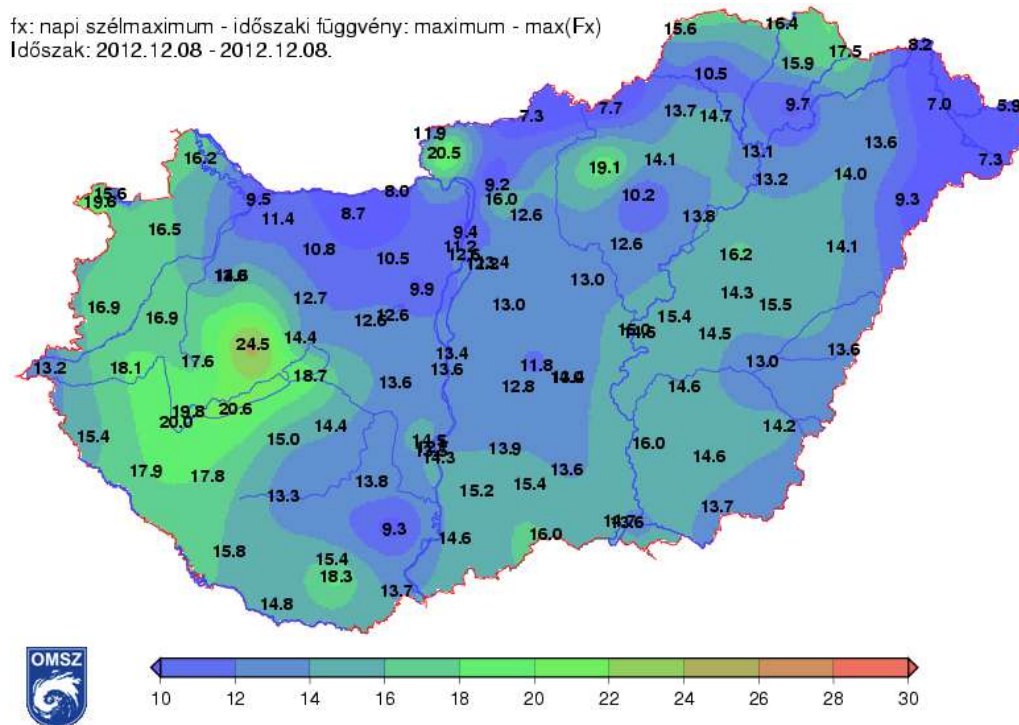
16. ábra

Piros riasztás (3. fokozat) Baranya megyében 2012. 12. 08-án délelőtt

17. ábra

Mért hóvastagság december 8-án este.

18. ábra

Mért legerősebb szellőkés m/s-ban december 8-án.

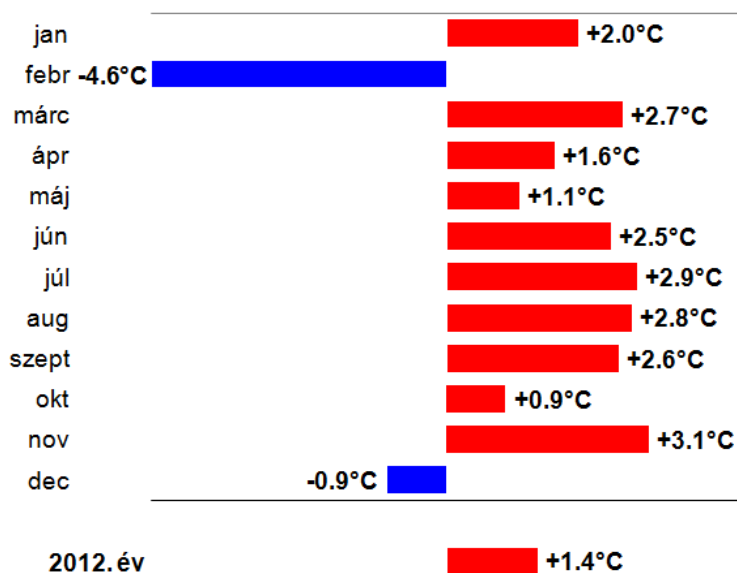
(16-17 m/s felett beszélünk viharos fokozatról.)

A 2012. év időjárása – átlagok és szélsőségek

A 2011-es rekord száraz év után ismét egy igen aszályos év következett hazánkban. Az előző évhez hasonlóan a 2012-es év nagy részét is a szárazsággal jellemezhetjük. Két hónap, a március és az augusztus is rekord száraznak adódott, melyhez februárban komoly fagyok, nyáron pedig hosszan tartó kánikulák is társultak (négy hóhullámos időszakot is átéltünk).

Hőmérséklet

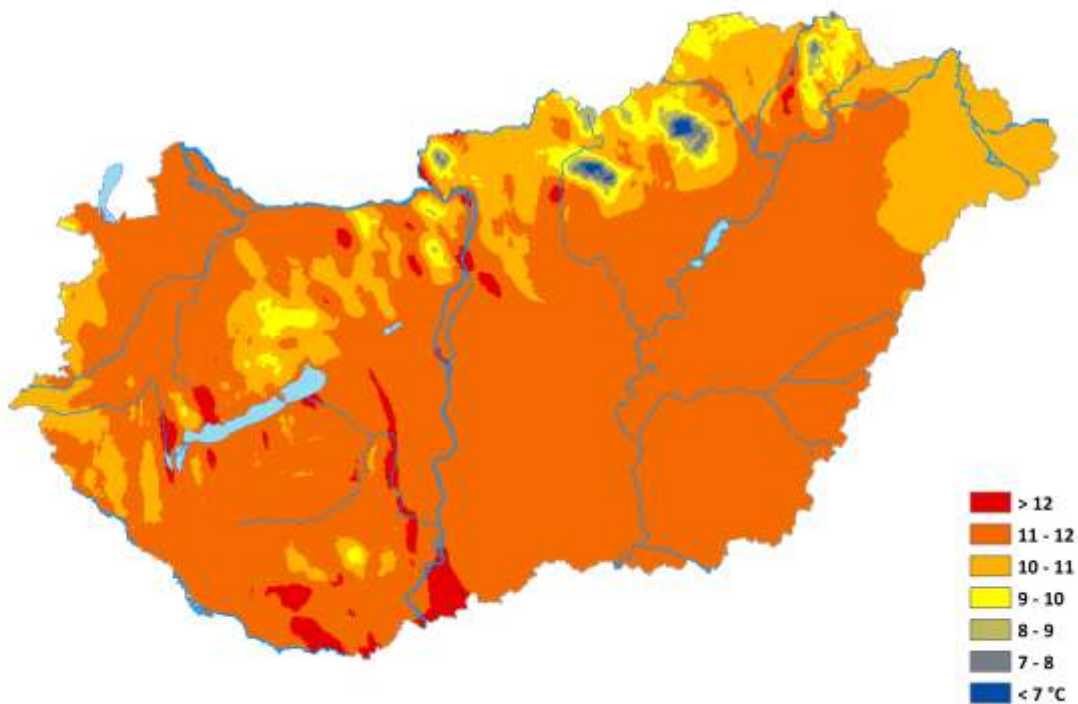
A homogenizált, interpolált adatok alapján az országos átlaghőmérséklet a 2012-es évben két hónap – a február és a december – kivételével mindegyik hónapban jóval a sokévi átlag felett alakult (1. ábra), hét olyan hónap is volt az év során, mely átlagosan legalább +2°C-os anomáliával zárult. A legnagyobb pozitív eltérést novemberben jegyeztük (+3,1°C), de a nyári hónapokban is említésre méltó különbségek adódtak. A június és az augusztus a 4. legmelegebb június, illetve augusztus lett az 1901-től kezdődő idősorban, míg a július az eddig mért legmelegebb júliusunk volt. Összességében a 2012-es nyár pedig az elmúlt 112 év 2. legmelegebb nyara volt. Emellett a február viszont különösen hidegnek bizonyult, országos átlagban 4,6°C-kal volt hidegebb a megszokottnál, ezzel 1901 óta ez volt a 12. leghidegebb február. Az utóbbi években nem fordult elő, hogy bármely hónap ennyivel hidegebb lett volna a szokásosnál, legutóbb 2002/2003 telén, szintén februárban figyelhattünk meg hasonló mértékű negatív anomáliát. Összességében, a +1,4°C-os pozitív anomáliával, a 2012-es év a 4. legmelegebb évnek adódott az 1901-től kezdődő idősorban.

1. ábra

Az országos havi középhőmérsékletek eltérése a sokévi (1971-2000-es) átlagtól 2012-ben (15 állomás homogenizált, interpolált adatai alapján)

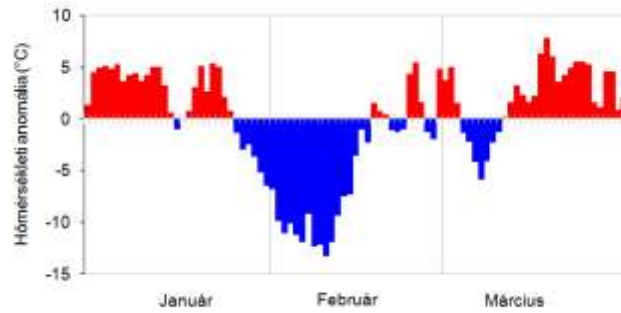
Hazánk éves középhőmérséklete az ország legnagyobb részén 11-12°C között alakult (2. ábra), míg a sokéves átlagok szerint ezeken a területeken általában 9-11°C-os hőmérsékletek jellemzőek. A hőmérséklet eloszlása körülbelül a sokéves átlagértékek eloszlásával megegyezően alakult. A leghidegebb az Északi-középhegység magasabb pontjain jelentkezett, itt 7°C alatti értékeket is láthatunk, míg az ország egyes részein, főként a Dunántúl területén 12°C feletti értékek is előfordultak.

2. ábra

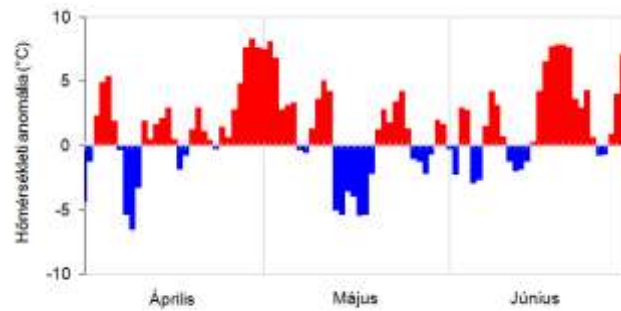
*A 2012. évi középhőmérséklet (°C)
(57 állomás homogenizált, interpolált adatai alapján)*

Az egyes hónapok napi középhőmérsékletének átlagtól való eltéréseit a 3. ábra – 6. ábra mutatja.

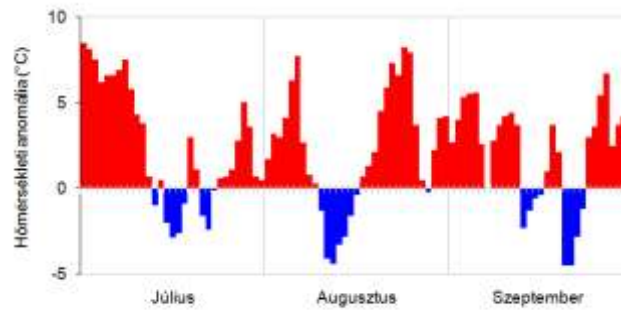
3. ábra

Napi országos középhőmérsékletek eltérése az (1971-2000) átlagtól az első negyedévben

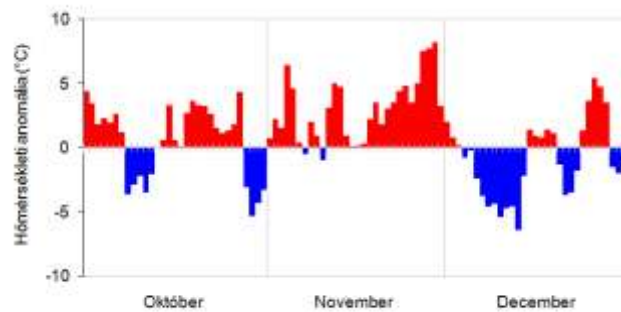
4. ábra

Napi országos középhőmérsékletek eltérése az (1971-2000) átlagtól a második negyedévben

5. ábra

Napi országos középhőmérsékletek eltérése az (1971-2000) átlagtól a harmadik negyedévben

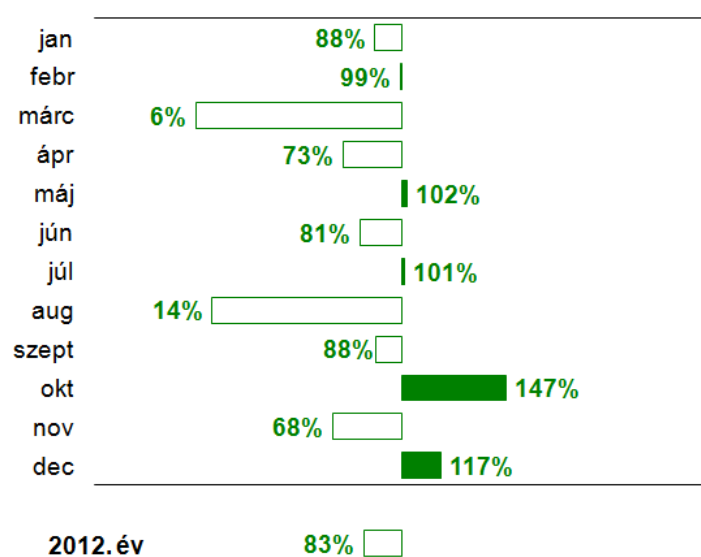
6. ábra

Napi országos középhőmérsékletek eltérése az (1971-2000) átlagtól a negyedik negyedévben

Csapadék

Igen száraz évről tanúskodnak a 7. ábra értékei. A 2012-es év első kilenc hónapját súlyos szárazsággal jellemezhetjük – több negatív rekordot is jegyeztünk, és ebben az időszakban mindössze két hónap, a május és a július érte el az 1971-2000 közötti harmincéves normálnak megfelelő csapadékösszeget országos átlagban. Két rendkívüli szélsőséget emelhetünk ki: a márciusi és az augusztusi csapadékmennyiségek messze alulmúlták a szokásos értékeket, szélsőségesen kevés eső esett országszerte a két hónap során. Márciusban a sokéves átlag mindössze 6%-a hullott le (2 mm), mellyel a tavalyi március az elmúlt 112 év legszárazabb márciusa lett. Hasonlóan alakult az augusztus is: a szokásos csapadékmennyiség 14%-ával (7,6 mm) az elmúlt 112 év legszárazabb augusztusa a tavalyi. Év végén októberben és decemberben ugyanakkor több csapadék hullott az ország területén a megszokottnál, mely többlet valamelyest javított a teljes év statisztikáján. Októberben a normál 155%-a, azaz a szokásos mennyiség másfélszerese hullott le országos átlagban, decemberben pedig közel 20%-kal több csapadékot jegyeztünk, mint ami a sokéves átlag alapján megszokottnak mondható.

2012-ben az országos csapadékösszeg a homogenizált, interpolált adatok alapján 470,4 mm volt, mely 17%-kal kevesebb a harmincéves átlagnál, s ezzel 2012 az 1901 óta mért 10. legszárazabb év lett.

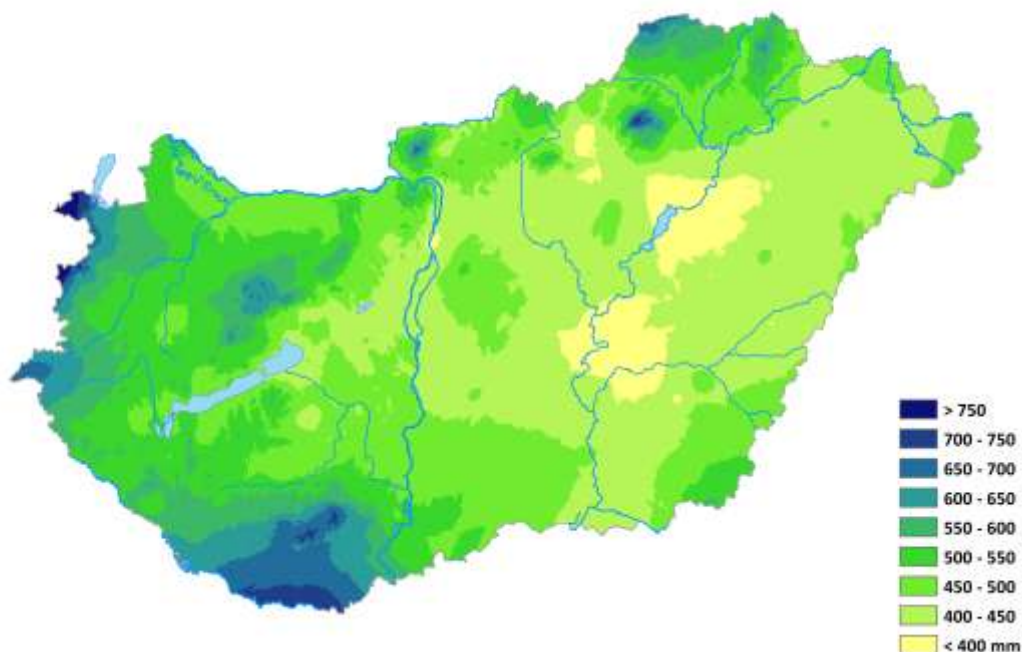

7. ábra

*Havi csapadékösszegek 2012-ben az 1971-2000-es normál százalékában
(58 állomás homogenizált, interpolált adatai alapján)*

Az éves csapadékösszeg térbeli eloszlását tekintve (8. ábra) igen nagy különbségek adódtak az országon belül. Hazánk középső és keleti felében kevesebb csapadék hullott az év

folyamán (400-450 mm, sőt egyes területeken 450 mm-nél kevesebb is), míg a nyugati, délnyugati határvidékeken jóval nagyobb csapadékösszegeket mértünk (600-700 mm feletti értékek is előfordultak). A legkisebb éves értéket Jászberény állomásunkon jegyeztük (324,5 mm), míg a legnagyobb csapadékösszeget Sopron Muck-kilátó állomáson regisztráltuk (844,8 mm).

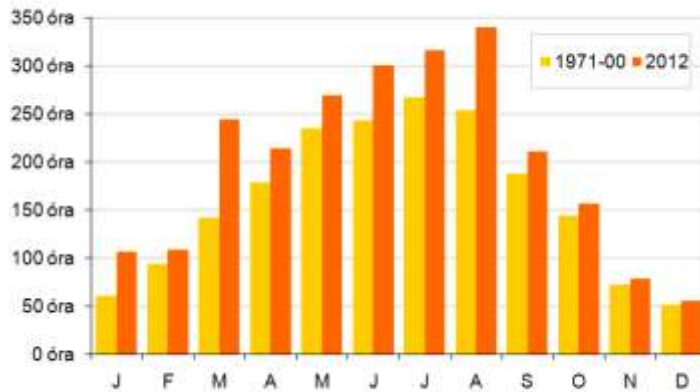

8. ábra

A 2012. évi csapadékösszeg
(177 állomás homogenizált, interpolált adatai alapján)

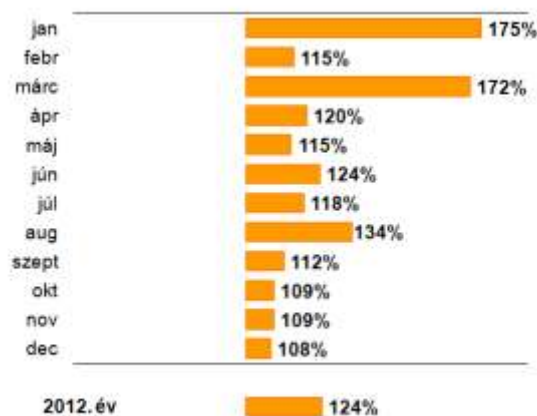
Napfénytartam

A 2012-es év napfénytartam szempontjából rekordot döntött, 1901 óta a napsütésben leggazdagabb év volt. Országos átlagban mintegy 2404 napsütéses órát élvezhettünk, ami a sokéves átlagnak 124%-a. A legtöbb napsütés általában júliusban jellemző, összesen 267 óra, 2012-ben azonban az augusztus megelőzte ezt a hónapot, több mint 340 órás összegével (9. ábra), sőt a júliusi sokéves átlagnál a május-augusztus időszak összes hónapjában nagyobb értékek jelentkeztek. A legkevesebb napsütést a sokévi átlaghoz hasonlóan decemberben tapasztaltuk. A 10. ábra alapján látható, hogy az év összes hónapjában az 1971-2000-es normált meghaladó napsütést regisztráltunk, a legnagyobb eltérés január és március hónapban jelentkezett, ekkor a sokévi átlag több mint 170%-a adódott.

9. ábra

A napsütéses órák havi összegei 2012-ben és 1971-2000 között

10. ábra

A napsütéses órák havi összegei 2012-ben az 1971-2000-es normál százalékában

Szélsőségek

Az Országos Meteorológiai Szolgálat mérései szerint a 2012-es év szélsőségei, a mérés helye és ideje:

- A legmagasabb mért hőmérséklet: 40,4°C, Baja Csávoly, augusztus 24.
- A legalacsonyabb mért hőmérséklet: -26,1°C Baja Csávoly, február 9.
- A legnagyobb évi csapadékösszeg: 844,8 mm, Sopron Muck-kilátó
- A legkisebb évi csapadékösszeg: 324,5 mm, Jászberény
- A legnagyobb 24 órás csapadékösszeg: 112,7 mm, Miskolc Diósgyőr, július 29.
- A legvastagabb hótakaró: 56 cm, Kékestető, február 18-22.
- A legnagyobb évi napfényösszeg: 2645 óra, Békéscsaba
- A legkisebb évi napfényösszeg: 2090 óra, Mosonmagyaróvár